

بررسی و مطالعه اولویت های منطقه گرایی در مقابل پدیده جهانی سازی بر اساس الزامات اصل ۴۴

سید جواد امینی^۱

چکیده:

تحقق چشم انداز ۲۰ ساله در واقع نیازمند پیش‌بایسته‌ها و الزاماتی است که بدون توجه و رعایت دقیق آنها انتظار نایل به اهداف سند چشم‌انداز غیر منطقی و به دور از واقعینی است. چشم‌انداز به عنوان یک چارچوب پاسخگو در سطح ملی یا سازمانی برای این سوالات مطرح می‌شود که: ما کجا هستیم در کجا می‌خواهیم باشیم و چگونه می‌خواهیم به آنجا برسیم، که در نهایت با هدف‌گذاری ایده‌آل نقش تصورات آینده را برای اداره یک جامعه ترسیم می‌کند. از آنجایی که سند چشم‌انداز به ترسیم آینده ای آرمانی در دنیایی پر رقابت، پیچیده و به سرعت در حال تغییر می‌پردازد، ضرورت توجه به زیرساخت‌ها، فناوری، تجهیزات، نیروی انسانی، دانش و ... در قالب سیاستهای اصل ۴۴ قانون اساسی، اهمیتی روزافزون و حیاتی پیدا میکند. با این وجود، کارآمدی هر یک از عوامل مذکور از یک سو و ترکیب و تعامل منطقی و اثربخش آنها از سوی دیگر، بر الزام یا ضرورتی حیاتی‌تر تحت عنوان مدیریت تاکید می‌نماید. در این مقاله پس از طرح موضوع و مروری اجمالی بر ادبیات چشم‌انداز، سایر مباحث مهم از جمله قدرت ملی، جایگاه ایران در منطقه آسیای جنوب غربی و جهان اسلام به عنوان قدرت برتر و نقش آفرینی ایران در پدیده جهانی شدن مورد بحث و تحلیل قرار گرفته است.

واژه های کلیدی: تئوری آشوب، سیاستهای اصل ۴۴، قدرت ملی، چشم‌انداز، منطقه ای شدن، جهانی شدن.

۱- عضو هیات علمی و پژوهشگر ارشد

بیان مسئله

در محیط متلاطم و پیچیده امروزی، رشد تکنولوژی ارتباطات و اطلاعات در طی سالهای اخیر باعث پیشرفتهای سریعی در جهان در زمینه های مختلف اقتصادی، تکنولوژی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی شده است و با توجه به فشرده گی عنصر زمان و مکان جوامع را به سوی اجرای برنامه های رشد و توسعه پایدار بر اساس مزیت های رقابتی ترغیب نموده است. برنامه و روشهایی که در راستای یکسری اهداف و آرمانهای جامع تحت عنوان «چشم انداز» تدوین می شوند می توانند نجات بخش آن جامعه گردند و افق روشنی رامشخص نمایند. بدین منظور در کشور ما نیز برای تعالی و صیانت از اهداف و آرمان های والای نظام جمهوری اسلامی ایران سند چشم انداز ۲۰ ساله تدوین، ابلاغ و در مرحله اجرا قرار گرفته است.

واژه جهانی سازی گرچه پیش از سده بیستم وضع و بارها هم بکار گرفته شده است اما به عنوان یک واژه علمی تا اوایل یا حتی اواسط دهه ۱۹۸۰ در محافل دانشگاهی چندان به رسمیت شناخته نمی شد و تنها در نیمه دوم ۱۹۸۰ بود که اعتبار علمی پیدا کرد. به گونه ای که هم اکنون به گفته رابرتسون ردیابی چگونگی گسترش آن در جهان ناممکن است و دیگرگریز یا عقب نشینی از آن متصور نیست. از بین تعاریف و تعبیر مطرح در مورد جهانی شدن اسکات چنین می گوید: فرآیندی که از طریق آن حوادث، تصمیمات و فعالیتهای یک بخش از جهان می تواند نتایج مهمی برای افراد و جوامع در بخشهای بسیار دور کره زمین در بر داشته باشد. این تعبیر که بسیار نزدیک به تئوری آشوب ۱ یا نظم در بی نظمی می باشد تبیین مناسبی برای مساله پژوهش حاضر می باشد. زیرا در تئوری آشوب بحث «اثر پروانه ای»^۲ به این مفهوم است که اگر پروانه ای در پکن پر بزند از اثر جزئی بالهای او ممکن است طوفانی در نیویورک برپا شود. مساله اساسی این است که در برابر پدیده جهانی سازی کشور ما با چه راهبرد و الگویی می تواند از نقش ناظر تبدیل به یک بازیگر اثر گذار گردد.

سوالات تحقیق

الزامات و مزیت های رقابتی ایران در منطقه آسیای جنوب غربی کدامند؟
حضور مؤثر ایران در روابط بین المللی، اسلامی و منطقه ای چگونه عملی می گردد؟